

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.21.161/2015/10/II.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Koppány Tamás ügyvéd (**felperesi képviselő címe**) által képviselt **felperes neve**(felperes címe) felperesnek – az Országos Bírósági Hivatal (1363 Budapest, Pf. 24.) által képviselt **I.rendű alperes neve**(1055 Budapest, Markó u. 27.) I. rendű, dr. Tímár Anikó ügyész által képviselt **II.rendű alperes neve** (1055 Budapest, Markó u. 16.) II. rendű és az Igazságügyi Minisztérium (1357 Budapest, Pf. 2., ügyintéző: dr. Viz Tamás jogtanácsos) által képviselt **III.rendű alperes neve** III. rendű alperes ellen **kártérítés megfizetése** iránt indult perében a Székesfehérvári Törvényszék 2015. április 29. napján meghozott 27.P.20.500/2013/45. számú ítélete ellen a felperes 47. sorszámon előterjesztett és 48. sorszámon indokolt fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és a III. rendű alperes marasztalásának összegét 1.800.000 (egymillió-nyolcszázezer) forintra, annak az elsőfokú ítéletben írt kamataira és az elsőfokú perköltséget 80.000 (nyolcvanezer) forint + áfa összegre felemeli. Egyebekben az elsőfokú ítéletet azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy kötelezi a felperest, fizessen meg az államnak külön felhívásra 36.000 (harminchatezer) forint kereseti illetéket, míg az ezt meghaladó illetéket az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket. Az ezt meghaladó fellebbezési illetéket az állam, másodfokú költségeiket pedig mindkét fél maga viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az ellene folyó büntetőeljárás elhúzódása miatt terjesztett elő kártérítési keresetet az I. és II. rendű alperesek ellen, míg a III. rendű alperessel szemben kártalanítási igényt érvényesített.

Az elsőfokú bíróság 19. sorszámu részítéletével az I. és II. rendű alperesek elleni keresetet elutasította, majd a Fővárosi Ítéltábla 28.Pf.20.191/2015/11. számú 2016. január 28-án jogerős részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét megváltoztatta, és az I. és II. rendű alpereseket a felperes keresete szerint marasztalta.

A felperes a III. rendű alperessel szembeni keresetében a III. rendű alperes kötelezését kérte 1.800.000 forint nem vagyoni, 600.000 forint vagyoni kártalanítás és mindezek 1993. június 27-től járó kamatai megfizetésére. A nem vagyoni kártalanítással az előzetes letartóztatása során súlyosan megterhelő börtönviszonyok, illetve a büntetőeljáráshoz kapcsolódó negatív társadalmi rosszallás

kiállításának következményeit kérte kompenzálni. A vagyoni kártalanítás körében arra hivatkozott, hogy előzetes letartóztatásának elrendelésekor kb. havi 100.000 forint jövedelemmel rendelkezett, melytől az előzetes letartóztatás folytán elesett.

A III. rendű alperes érdemi védekezésében a kereset jogalapját nem vitatta. A vagyoni kártalanítás iránti keresetet bizonyítottság hiányában alaptalannak, a nem vagyoni kártalanítás összegét pedig eltúlzottnak tartotta. A kamatfizetés kezdő időpontját a büntető ítélet jogerőre emelkedésének napjától kérte megállapítani.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.200.000 forintot és ezen összeg után 2012. március 12-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett félév utolsó napján, 2013. július 1-től a kifizetésig, a késedelemmel érintett félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot, továbbá 50.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Ítéletének indokolásában idézte az 1998. évi XIX. törvény (Be.) 580. § (1) bekezdés I.c) pontját, 582. § (1) bekezdését és az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 355. § (4) bekezdését. A Kúria ítélkezési gyakorlatára hivatkozva rögzítette: köztudomású, hogy a személyi szabadság hosszabb időtartamú, jelentős korlátozása, a börtönviszonyok fizikai és pszichikai vonatkozásban egyaránt megterhelőek és károsak. Az ennek során elszenvedett lelki sérülések a szabadulást követően az életvitelben is hátrányt jelentenek. A nem vagyoni kárpótlásnak ezért az a rendeltetése, hogy enyhítse e hátrányokat, és segítse a belőlük eredő nehézségek leküzdését. A felperes az elsőfokú bíróság felhívása ellenére a szabadság elvonással szükségképpen együtt járó hátrányokon túli további kárait nem bizonyította, a bíróság idézése ellenére a tárgyaláson személyesen nem jelent meg. A szolgáltatott iratokból pontosan nem volt megállapítható, hogy a felperes jövedelme honnan származott, és milyen összegű volt, továbbá az sem, hogy ettől kifejezetten az előzetes letartóztatás miatt esett el. A felperes az elsőfokú bíróság felhívására elmaradt jövedelme forrását és összegét nem bizonyította. Az elsőfokú bíróság figyelemmel az 1952. évi III. törvény (Pp.) 3. § (3) bekezdésére is, az előzetes letartóztatásban töltött időt és az azzal szükségképpen együtt járó hátrányokat figyelembe véve 1.200.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt alkalmasnak e hátrányok kompenzálására. A késedelmi kamatról a Be. 582. § (2) bekezdésére és a Ptk. időközben megváltozott 301. § (1) bekezdésére figyelemmel rendelkezett.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperesek eredeti kereseti kérelmének megfelelő egyetemleges marasztalását kérte.

Arra hivatkozott, hogy 1994-től 2012-ig minden munkáltatóval és nővel folytatott beszélgetése azzal kezdődött: „lehet, hogy nemsokára elítélnek hosszabb szabadságvesztésre, mivel ezzel vádol az ügyészség, bár ártatlan vagyok”. A nem vagyoni kártérítés pontosan annak kompenzálására szolgál, amit bizonyítani ténylegesen nem lehetséges. A társadalmi élet elnehezülésének reparációját jelenti. Tájékoztatásként megjegyezte, hogy a BDT2011. 2450 számú bírósági döntéssel szemben az Európai Unió megváltozott szabályai szerint a GDP-be be kell számítani a feketegazdaság hozamát is. Rámutatott, hogy a felperes kártérítési igénye nem túlzott, ezért kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla azt mérlegelés útján állapítsa meg. Az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló Római Egyezményre hivatkozva rámutatott, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ügyét ésszerű időn belül elbírálják. E körben indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla az Emberi Jogok Európai Bírósága 2011-től 2014-ig meghozott, a III. rendű alperes neveot marasztaló ítéleteinek rövid leírását és dr. N.A. erről írt tanulmányát szerezzé be.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

Előadta, hogy az állammal szemben a feketegazdaságból származó, illegálisan megszerzett jövedelem kártalanításként nem érvényesíthető. A felperes a perben legális jövedelmet nem igazolt, és az előzetes letartóztatását megelőző munkavégzést sem bizonyította. Az elsőfokú bíróság tehát helyesen utasította el a felperes vagyoni kártalanítás iránti igényét. Az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen feltárta, és a bizonyítékok megfelelő mérlegelésével, a jogszabályok betartásával, a Pp. 206. § (3) bekezdésének megfelelően az előzetes letartóztatás idejével és a felperest ért sérelemmel arányos nem vagyoni kártalanítást állapított meg a felperes javára.

Az elsőfokú bíróság ítéletének az alperest 1.200.000 forint és kamatai megfizetésére kötelező rendelkezése fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett, ezért a másodfokú bíróság kizárólag az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseit bírálta felül.

A felperes fellebbezése részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a per eldöntéséhez szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást a bizonyítási eljárásnak megfelelően, helyesen állapította meg. A vagyoni kártalanításról hozott érdemi döntésével és annak indokaival a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyet értett. Kizárólag csak a fellebbezésben foglaltakra tekintettel emeli ki a következőket.

A felperes keresetében előadott tényállítása szerint letartóztatásának idején a munkabére havi 100.000 forint volt, ezért kiesett munkabérként 600.000 forint megfizetésére kérte a III. rendű alperes kötelezését. A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a tényállítást a felperesnek kellett bizonyítania. A felperes e körben bizonyítási indítvánnyal nem élt, mindössze annyit adott elő, hogy a gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvében szerepel a korábbi munkahelye és jövedelme. A gyanúsított jegyzőkönyvben rögzített vallomása szerint a felperes a **H.L. Disco**-ban dolgozott portásként. Havi jövedelmének összegére nyilatkozni nem tudott, munkabérét „20.000 vagy 30.000 forintban” jelölte meg (nyomozati iratok 0439. oldal). Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelően tájékoztatta a felperest, hogy a bevételeire vonatkozó tényelődását bizonyítani köteles, és a Pp. 141. § (6) bekezdésére figyelmeztetéssel felhívta a bizonyítási indítványai előterjesztésére (40. sorszámú jegyzőkönyv). A felperes bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, a bíróság idézésére személyesen nem jelent meg. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelően a bizonyítatlanság következményeit a felperes terhére értékelve a felperes vagyoni kártalanítás iránti keresetét elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a nem vagyoni kártalanítás összegéről hozott érdemi döntésével csak részben értett egyet.

A felperes fogvatartása idején hatályos 1949. évi XX. törvénynek (Alkotmány) a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni rendelt (átmeneti rendelkezések 19. cikk (1) bekezdése) 55. § (1) bekezdése a jelenleg hatályos Alaptörvény IV. cikkének (1) bekezdésével közel azonos tartalommal garantálta a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való alapjog állam általi biztosítását. Ez az alkotmányos alapjog egyben a polgári jog által is védett és nevesített, abszolút hatályú személyhez fűződő jog. Az előzetes letartóztatás a személyi szabadság korlátozásának legsúlyosabb módja. A fogvatartottat nem csak a mozgásában és a kapcsolattartásában, hanem szinte valamennyi cselekvési és döntési kompetenciájában korlátozza. A hét hónapig tartó előzetes letartóztatással tehát a felperesnek a személyes szabadsághoz való nevesített személyhez fűződő joga súlyosan sérült (Ptk. 76. §).

A bűnösség megállapítása nélkül a személyes szabadságot legsúlyosabb mértékben korlátozó kényszerintézkedés meghatározó sajátossága, hogy a fogvatartott a külvilágtól elszigetelődik,

rákényszerül arra, hogy számára teljesen idegen, ismeretlen szabályokhoz alkalmazkodjon, amelyek a fogvatartása alatt életének szinte valamennyi mozzanatát irányítják, ezáltal döntési lehetőségei megszűnnek. „Túlélése érdekében” a börtön hivatalos és a benti közösség informális szabályaihoz való alkalmazkodása elkerülhetetlen. Annak tudata, hogy mindezt ártatlanul kell elszenvednie, a kiszolgáltatottság érzését fokozza, az anyagi igazságba, a társadalmi értékekbe vetett hite meggyengülését eredményezi. Mindezek hatása a személyiség negatív pszichés változását eredményezi. E hatások a fogvatartás idejétől és a fogvatartott személyiségétől függően a fogvatartás megszűnését követően is érvényesülnek, hátrányosan befolyásolva a szabadulást követő életvezetést, az életminőséget.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságtól eltérően a fogvatartás köztudomású hátrányaira tekintettel (Pp. 163. § (3) bekezdés), a felperest sújtó további, konkrét negatív hatások bizonyítása nélkül a személyi szabadság korlátozásának mértékét és idejét a Pp. 206. § (3) bekezdése szerint mérlegelve, a felperes keresetében kért összeget tartotta alkalmasnak arra, hogy a felperes 7 hónapig tartó előzetes letartóztatása során elszenvedett nem vagyoni hátrányait mérsékelje.

A marasztalási összeg felemelésével a peres felek pernyertességének aránya is megváltozott, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdésének megfelelően a felperesnek járó perköltség összegét a pernyertessége megemelkedett arányához igazította. Az elsőfokú bíróság az eljárást befejező határozatában nem rendelkezett a per tárgyára tekintettel feljegyzett kereseti illeték viseléséről. A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (3) bekezdés második fordulata alapján az alperes illetékmentességére is figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (R.) 13. § (2) bekezdése és a 14. §-a szerint rendelkezett a kereseti illeték megfizetéséről.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta.

A felperes fellebbezése csak részben vezetett eredményre. A másodfokú eljárásban a peres felek egyező arányban lettek pernyertesek, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulata alapján rendelkezett a perköltségük viseléséről. A fellebbezési illeték megfizetéséről pedig az R. 13. § (2) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2016. május 5.

Dr. Höbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Egriné dr. Salamon Emma
előadó bíró

Dr. Bleier Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: